

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. kraj. Katarzyny Agnieszki Ruszczyckiej
„Wiejskie założenia dworsko-ogrodowe w powiecie kętrzyńskim, ich ochrona i rola w krajobrazie”,
wykonanej w Katedrze Architektury Krajobrazu,
na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
pod kierunkiem dr hab. Marii Lubockiej-Hoffmann, prof. UWM

Ocena merytoryczna pracy doktorskiej

Celem badań naukowych, podjętych przez Doktorantkę jest ukazanie stanu zachowania
założeń dworsko- i pałacowo-ogrodowych powiatu kętrzyńskiego oraz wpływu struktury
własności majątków na ich stan zachowania. Autorka wymienia także pozostałe cele pracy:

- określenie roli, jaką założenia dworsko- i pałacowo-ogrodowe pełnią w krajobrazie
kulturowym warmińsko-mazurskiej wsi w zakresie kulturowym, przestrzennym i
przyrodniczym,
- ocena podejmowanych w majątkach działań konserwatorskich, określenie zagrożeń oraz
perspektyw rysujących się w niedalekiej przyszłości przed założeniami dworsko i pałacowo-
ogrodowymi powiatu kętrzyńskiego,
- podkreślenie walorów architektonicznych, przyrodniczych, historycznych i edukacyjnych
badanych majątków.

Praca składa się z dziesięciu rozdziałów i liczy 291 stron. Jest opracowaniem bardzo
obszernym i starannie przygotowanym.

Zgromadzono liczną literaturę naukową – blisko 120 pozycji, których dobór i wykorzystanie
oceniłam wysoko.

*W tym miejscu proszę do Doktorantki o sprawdzenie: w wykazie literatury zawarto: BONK
H. 1905 – nie znalazłem wykorzystania tej pozycji w tekście, podobnie CZARTORYSKA I.
1805, HOBHOUSE P. 2007, HIRSCHFELD C.C.L. 1775.*

*Na stronie 268 – na górze zamieszczono Dziedzictwo kulturowe Warmii – Mazur – Powiśla
.... – nie podano autora, ani roku wydania, a na str. 270 – przy nazwisku ZIELNIEWICZ T.
powinna być data roku wydania, czyli 1986.*

Po przedstawieniu celów pracy, Doktorantka przedstawia jej zakres. *W tym rozdziale opisuje
kolejne rozdziały pracy, stąd bardziej nazwałbym tę część pracy streszczeniem. Na str. 4,*

Autorka opisuje kolejno zawartość do piątego rozdziału, po czym rozdziały 6, 7 i 8 przedstawia łącznie w dwóch krótkich akapitach i przechodzi do opisu rozdziału dziewiątego – stwarza to drobne zamieszanie. Kolejna uwaga – str. 8, 9 wers od dołu, powinno być: „objęcia”.

Począwszy od strony 10 Doktorantka przedstawia metody badawcze, przypisując im w spisie treści pozycję numer 1. *Wydaje się celowe numerowanie spisu treści od początku, czyli w tym przypadku od słowa „Wstęp”.*

Rozdział metody badawcze zawiera: opis prac przygotowawczych (doprowadziły do wyboru obiektów i dokonania kwerendy materiałów źródłowych), prac empirycznych (prace terenowe w postaci studium krajobrazowego), prac kameralnych (pozwoliły na uzyskanie metryczki w postaci tabel) i przedstawienie wyników. Podrozdział 1.4 określony jako „Przedstawienie wyników” jest tylko dwuzdaniowy i czytelnik czuje niedosyt informacji. *Może przy przygotowywaniu pracy do druku zrezygnować z niego lub poszerzyć?*

Następny rozdział (drugi) określono jako „Stan badań”. Zawarto tu informacje o źródłach pośrednich i bezpośrednich, innych materiałach (kartograficznych, ikonograficznych, inwentaryzacyjnych, pomiarowych oraz niepublikowanych – rękopisy i maszynopisy). Rozdział przygotowano poprawnie i interesująco. Załączono informacje pozyskane z dobrze dobranych źródeł literatury i właściwie je wykorzystano. *Ta część pracy stanowi swoisty przegląd literatury, stąd wydaje się, że dobrze byłoby przenieść go przez informacjami dotyczącymi metodyki badań.*

Drobne uwagi do tego rozdziału:

- str. 14, 5 wers od dołu – powinno być: *Pojęcie ...*,
- str. 17, 3 przypis od dołu – nie wykorzystano w tekście str. 17,
- str. 18, przypis 72 – brak w spisie bibliografii.

Rozdział trzeci pracy zatytułowano „Specyfikacja obszaru badań”. Zawarto tutaj: geograficzną charakterystykę obszaru badań oraz rys historyczny kształtowania krajobrazu kulturowego Warmii i Mazur. Rozdział bardzo ciekawie przygotowany, podczas czytania odnieść można wrażenie, że mamy do czynienia z ciekawie napisaną książką.

W rozdziale czwartym zawarto „Uwarunkowania prawne” i treści tam zawarte są właściwie, a tekst napisany prawidłowo.

Rozdział piąty stanowi o założeniach dworsko- i pałacowo-ogrodowych na terenie powiatu kętrzyńskiego. Składa się z trzech podrozdziałów, traktujących o założeniach: do wieku XVIII, do wieku XIX i powstałe w XX wieku. Rozdział przygotowano starannie, a na szczególne wyróżnienie zasługują zestawienia tabelaryczne, znacząco ułatwiające analizę zebranych materiałów. *Drobna uwaga: w podpisach rycin: 57 i 58 na str. 73 powtórzono słowo "Źródło" i podobnie – na str. 77 – ryc. 65 i 66.*

Rozdział szósty, to analiza historyczna wybranych założeń dworsko- i pałacowo-ogrodowych w powiecie kętrzyńskim. Autorka precyzuje cel tej analizy, jako ukazanie przemian zachodzących w zespołach dworsko- i pałacowo-ogrodowych na przestrzeni czasu, przede wszystkim w zakresie granic i głównych form funkcjonalno-przestrzennych (rezydencja, układy kształtowanej zieleni, wodny i komunikacyjny).

Uwagi do tej części tekstu pracy:

- str. 164, 3 wers od góry, powinno być: majątku oraz 11 wers od góry, powinno być: drzewa
- str. 193, 4 wers od dołu, powinno być: ... układu wodnego zostały zachowane
- str. 197, 11 wers od góry, zamiast słowa „reszta” lepiej brzmiałoby: pozostałe budynki mają charakter współczesny
- str. 198, 1 wers od góry, powinno być: zbliżone
- str. 2016, 5 wers od dołu, powinno być: przemieszanego z
- str. 213, 5 wers od dołu, usunąć słowa: ..w postaci ...
- str. 213, 4 wers od dołu, powinno być: ... przekształcenia...
- Str. 219, 9 wers od góry, powinno być: ... choćby w ...

Założenia dworsko i pałacowo-ogrodowe, ich rola w krajobrazie kulturowym powiatu kętrzyńskiego, to rozdział siódmy pracy. Ta część pracy została przygotowana bardzo starannie, z wykorzystaniem informacji zawartych w literaturze zebranej przez Autorkę dysertacji. Rozdział kończy się dobrze sformułowanym podsumowaniem. Cytuję: „*Ugruntowana historycznie rola założeń dworsko i pałacowo-ogrodowych, jaką odgrywają w krajobrazie kulturowym wsi Warmii i Mazur, jest jednym z głównych powodów, dla których należy je chronić, także jako najbardziej wyrazisty i najważniejszy składnik dziedzictwa kulturowego regionu*”.

Rozdział ósmy opisano jako: Prawne i doktrynalne aspekty ochrony zabytków ze szczególnym uwzględnieniem zabytkowych założeń rezydencjonalnych. Składa się z dwóch podrozdziałów traktujących o prawnych aspektach ochrony zabytków krajowych i międzynarodowych oraz o doktrynalnych aspektach ochrony zabytków. Rozdział został napisany poprawnie, z wykorzystaniem dobrze dobranej literatury polskiej i zagranicznej. *Uwagi dotyczą wyłącznie redakcyjnej strony pracy, a mianowicie:*

- str. 232, przypis na dole str. nr 304 – podano w bibliografii rok wydania 1978, a tutaj – 1954

str. 235, 5 wers od dołu – brak kropki po ... *Prawo budowlane... jest przecinek*

Rozdział dziewiąty „Stan opieki nad założeniami dworsko i pałacowo-ogrodowymi powiatu kętrzyńskiego” zawiera wiele informacji, które stanowią istotę przeprowadzonych badań. Autorka w tym rozdziale potwierdza tezę pracy postawioną na str. 7 dysertacji. Ponadto zgromadzono informacje o własności poddanych badaniom obiektów oraz ich wpływ na stan zachowania. Nakreślono prawa, ale także obowiązki właścicieli prywatnych oraz kwestię finansowania prac konserwatorskich. Autorka opisała także zakres prac projektowych i realizacyjnych, które prowadzono przy niektórych obiektach.

Nieliczne uwagi do tekstu tego rozdziału:

- str. 249, 1 wers od góry – poproszę o wyjaśnienie kompilacji słów:*tworzywem ogrodów ogrodu ...*

- str. 252 – 8 wers od góry, powinno być: .. *do wygodnego z Ponadto szyk zdania wymaga zmiany.*

Rozdział dziesiąty określono jako Wnioski wynikające z badań, ale po tytule załączono podsumowanie. *Jest to niekonsekwencja, bo czytelnik spodziewał się kilku dobrze sformułowanych wniosków. Rozdział (podrozdział) został napisany bardzo dobrze i rzeczywiście jest podsumowaniem przeprowadzonych badań, nie mniej, przy składaniu pracy do druku proponowałbym napisanie (na bazie podsumowania) kilku wniosków, ponieważ zebrany materiał badawczy jest niezwykle bogaty i z pewnością nie nastręczy to trudności Autorce, która podczas realizacji pracy dała poznać się jako osoba niezwykle uzdolniona, nie bojąca się wyzwań tak trudnych, zawartych w temacie pracy.*

Na zakończenie mojej recenzji, pragnę przedstawić mocne strony pracy:

1. Podjęty temat jest nowatorski, niezwykle pożądany i służący ochronie dziedzictwa kulturowego
2. Autorka postawiła bardzo wysoki stopień trudności weryfikacji tezy badań
3. Pracę napisano poprawnie, z doбором właściwych metod badawczych i bardzo dokładnym opracowaniem wyników
4. Podsumowanie pracy przygotowano starannie
5. Recenzowana praca jest bardzo obszernym i rzetelnie wykonanym studium. Problem podjęty przez Autorkę pracy jest bardzo złożony, ale praca napisana jest w bardzo dobrym stylu
6. Do pracy załączono dużą liczbę zdjęć oraz czytelne tabele i ryciny - ułatwiają one zrozumienie omawianych zagadnień i podnoszą wartość dysertacji
7. Wszystkie wskazane, drobne uchybienia w pracy, (myślę, że posłużą przy druku pracy) w żaden sposób nie podważają jej walorów naukowych. Jeszcze raz pragnę podkreślić, że Autorka pracy włożyła dużo wysiłku w jej wykonanie. Również efekt końcowy i ocena całości pracy jest z mojej strony bardzo pozytywna
8. Wszystkie wymienione walory pracy doktorskiej w pełni uzasadniają stwierdzenie, że Autorka jest profesjonalistą w omawianych zagadnieniach, o szerokiej wiedzy w zakresie przeprowadzonych badań, a także wykazuje predyspozycje do dalszego prowadzenia badań naukowych

Biorąc pod uwagę zakres przeprowadzonych badań, przedstawione wyniki oraz ich interpretację, ale także wartości poznawcze i praktyczne dysertacji stwierdzam, że przedstawiona do recenzji praca doktorska odpowiada w pełni wymaganiom stawianym pracom doktorskim. Stanowi ona wysokiej rangi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

W związku z powyższym składam wniosek do Rady Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, o dopuszczenie mgr inż. arch. kraj. Katarzyny Agnieszki Ruszczyckiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Poznań, dnia 16.06.2017 r.


Dr hab. Piotr Urbański